

**Προσωπικά κίνητρα και προσδοκίες.
Στάσεις, αντιλήψεις σε σχέση με το θεσμό της υιοθεσίας
και την ανατροφή των παιδιών.**

«Ένα σπίτι για κάθε παιδί»

1. Υποενότητες

- Προσδοκίες για την υιοθεσία
- Κίνητρα για την υιοθεσία
- Στάσεις και αντιλήψεις αναφορικά με τον θεσμό της υιοθεσίας
- Ανατροφή των παιδιών
- Προϋποθέσεις για τη δημιουργία θετικών σχέσεων
- Η σημασία των κανόνων και των ορίων για την ανατροφή του παιδιού

2. Σύντομη Εισαγωγή

Στη παρούσα θεματική ενότητα παρουσιάζονται ζητήματα που συνδέονται με την υιοθεσία και στόχο έχουν να συμβάλουν στη διερεύνηση των απόψεων, των στάσεων και των συναισθημάτων των θετών γονέων, παράλληλα με την απόκτηση βασικών γνώσεων για θέματα ανατροφής των παιδιών.

Λέξεις κλειδιά:

κίνητρα, προσδοκίες, προκαταλήψεις, επικοινωνία, όρια.

3. Προσδοκώμενα αποτελέσματα

- Να διερευνήσουν οι θετοί γονείς τις προσδοκίες και τα κίνητρα τους αναφορικά με την υιοθεσία παιδιού.
- Να μοιραστούν και να έχουν την ευκαιρία να αναστοχαστούν τις στάσεις και τις αντιλήψεις τους αναφορικά με τον θεσμό της υιοθεσίας.
- Να συνειδητοποιήσουν τις προκλήσεις και τις ανάγκες που προκύπτουν στη διαδικασία ανατροφής των παιδιών.

4. Στόχοι

- Η αύξηση της ενημερότητας αναφορικά με τις προσδοκίες και τα κίνητρα που οδήγησαν στην απόφαση για την υιοθεσία.

- Η ευαισθητοποίηση για τη διαμόρφωση στάσης αναφορικά με τον θεσμό της υιοθεσίας απαλλαγμένης από στερεότυπα και προκαταλήψεις.
- Η απόκτηση γνώσεων αναφορικά με ζητήματα ανατροφής παιδιών

5. Ανάλυση της θεματικής ενότητας

Προσδοκίες για την υιοθεσία

Η υιοθεσία είναι μια διαδικασία που φέρνει σαρωτικές αλλαγές στη ζωή όλων των εμπλεκόμενων μερών καθώς φέρνει χαρά και αγάπη σε παιδιά και γονείς σε όλο τον κόσμο. Όσο προετοιμασμένος και να είναι κανείς, και όσες γνώσεις και να έχει γύρω από το θέμα της υιοθεσίας, η εμπειρία είναι μοναδική για το κάθε μέλος της οικογένειας και σε κάθε περίπτωση, βιώνεται με διαφορετικό και πολύ προσωπικό τρόπο. Ωστόσο, υπάρχουν ζητήματα για τα οποία είναι σημαντικό να έχει κανείς εικόνα ώστε να ανταποκριθεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στις προκλήσεις αυτής της υπέροχης εμπειρίας. Η υιοθεσία διαφέρει σε πολλά σημεία από τη φυσική διαδικασία απόκτησης παιδιού ωστόσο, προσομοιάζει με αυτήν ακριβώς τη φυσική διαδικασία σε πάρα πολλά σημεία.

Οι προσδοκίες και οι φαντασιώσεις των γονέων για τον γιο ή την κόρη που πρόκειται να αποκτήσουν είτε φυσικά, είτε με υιοθεσία, συχνά προετοιμάζουν για μια κατάσταση που μπορεί να απέχει από την πραγματικότητα. Πολλοί γονείς θετοί και φυσικοί, περιγράφουν την στιγμή που αντικρίζουν το παιδί τους ως στιγμή που αντικρίζουν ένα απόλυτα άγνωστο και ξένο πλάσμα που καθόλου δεν το είχαν φανταστεί έτσι και άλλοι, περιγράφουν ότι ένιωσαν σύνδεση αυτοστιγμεί.

Σε κάθε περίπτωση, χρειάζεται να διερευνηθούν και να εντοπιστούν οι προσδοκίες καθώς διαδραματίζουν καίριο ρόλο στη διαδικασία της ανατροφής του παιδιού. Εκείνες ακριβώς οι προσδοκίες μπορεί να εμπνεύσουν το παιδί να κάνει σπουδαία πράγματα, μπορούν όμως και να σταθούν εμπόδιο στην εξέλιξη του. Ως εκ τούτου αξίζει τον κόπο να συνειδητοποιήσουν οι θετοί γονείς τις προσδοκίες και να αναγνωρίσουν τα δυνητικά οφέλη αλλά και τους δυνητικούς κινδύνους για κάθε μέλος της οικογένειας.

Το φύλο, η ηλικία, τα εξωτερικά χαρακτηριστικά, το χρώμα του δέρματος καλούν και τους δύο γονείς να αναθεωρήσουν την αρχική φανταστική εικόνα. Οι γονείς ωστόσο, ακόμη και μετά την απόκτηση του θετού παιδιού μπορεί να εξακολουθούν να το βλέπουν μέσα από το πρίσμα των δικών τους επιθυμιών, ονείρων και φόβων. Είναι πολύ πιθανόν το μωρό που βρίσκεται στην αγκαλιά της θετής μητέρας, ή το παιδί που κοιμάται στο παιδικό δωμάτιο του σπιτιού να μην είναι το ίδιο με αυτό που κατοικεί στη σκέψη της.

Είναι χρήσιμο να αποδεχτεί κανείς την αρχική του έκπληξη, απογοήτευση, ανησυχία για το αν το παιδί που αντικρίζει θα το νιώσει πραγματικά παιδί του. Ωστόσο, αυτό που βοηθάει πολύ σε αυτή τη φάση είναι η επαφή με τα συναισθήματα, τους φόβους, τις ανησυχίες, την πιθανή ματαίωση. Πιθανά να πάρει χρόνο η διαδικασία της προσαρμογής σε μια απόλυτα νέα κατάσταση αλλά η φροντίδα και έγνοια, δεν είναι μόνο συνθήκη της βιολογικής μητρότητας, ούτε κυοφορείται μόνο σε συμβατικές οικογένειες. Είναι απεριόριστη η αγάπη που μπορεί αναπτυχθεί για ένα πλάσμα που έχει ανάγκη από φροντίδα και πρέπει κανείς να το ερωτευτεί για να αντέξει τις δυσκολίες, τα ξενύχτια και τις αγωνίες του μεγαλώματος του (Stern, 2018).

Βλ. Προτεινόμενη Δραστηριότητα 1

Κίνητρα για την υιοθεσία

Η διερεύνηση των κινήτρων για την υιοθεσία επίσης είναι καίριας σημασίας καθώς χρειάζεται να είναι ισχυρά και να προϋποθέτουν την σοβαρή και άρρητη δέσμευση των θετών γονέων απέναντι σε μια ανθρώπινη ύπαρξη, την οποία δεν έφεραν οι ίδιοι στον κόσμο, καλούνται όμως να αναλάβουν μια τεράστια ευθύνη απέναντι της.

Η βασικότερη προϋπόθεση για την τέλεση της υιοθεσίας είναι να τελεί σε κάθε περίπτωση προς όφελος του υιοθετούμενου και ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να έχουν οι γονείς ως κύριο κίνητρο την επίτευξη συναισθηματικής εγγύτητας και αγάπης για ένα παιδί που δεν είναι φυσικό παιδί. Να δημιουργούν προϋποθέσεις ώστε να βιώνει το παιδί θετικές εμπειρίες οικογενειακής ζωής, ανάπτυξης της προσωπικότητας και της ταυτότητας του, παράλληλα με τη δέσμευση για αδιάλειπτη υποστήριξη στις καλές και κακές του στιγμές.

Σε αυτό το πλαίσιο χρειάζεται να προωθούν την υγεία, την εκπαίδευση και την ανάπτυξη των ικανοτήτων του παιδιού. Να είναι σε θέση να αντιμετωπίζουν με θετικό τρόπο καταστάσεις, συμπεριφορές, να κατανοούν τα συναισθήματα του και να αντιλαμβάνονται τις πολλές και διαφορετικές του ανάγκες. Να ενισχύουν και να καλλιεργούν τις προσωπικές και κοινωνικές δεξιότητες του παιδιού, να ενισχύουν την αυτοεκτίμηση και την αυτοεικόνα του παράλληλα με την κοινωνικότητα του. Να είναι προετοιμασμένοι ότι η ζωή μπορεί να τους φέρει αντιμέτωπους με προκλήσεις και δυσκολίες αναφορικά με το παιδί και χρειάζεται να είναι σταθεροί, υποστηρικτικοί και να του δείχνουν απεριόριστη αγάπη ό,τι και αν συμβεί. Τα κίνητρα επομένως των θετών γονέων χρειάζεται να είναι ισχυρά, να έχουν σταθερότητα στο χρόνο και να δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την επίτευξη όλων όσων περιγράφονται παραπάνω.

Στάσεις και αντιλήψεις αναφορικά με τον θεσμό της υιοθεσίας

Ένα ζήτημα το οποίο συνδέεται στενά με τον θεσμό της υιοθεσίας και οι θετοί γονείς καλούνται να αντιμετωπίσουν, είναι εκλεπτυσμένες και μη, πολιτισμικές προκαταλήψεις εναντίον της υιοθεσίας. Παρά το

κλίμα φαινομενικής αποδοχής, ακόμη και εγκωμιασμού από τρίτους ή, από το ευρύτερο οικογενειακό περιβάλλον, υπάρχει φόβος για την υιοθεσία. Σε αυτό το πλαίσιο ένα ζήτημα που τίθεται είναι η δυνατότητα των θετών γονέων να αναγνωρίσουν, να διαχειριστούν και να απαλλαγούν, από αυτούς τους φόβους.

Οι θετοί γονείς στην προσπάθειά τους για απόκτηση βιολογικού παιδιού, έχουν δοκιμάσει απογοητεύσεις, διαψεύσεις, ματαιώσεις και συναισθήματα δύσκολα τα οποία απορρέουν από την αδυναμία τεκνοποίησης. Όταν αποκτούν ένα θετό παιδί, απλά θέλουν να χαλαρώσουν και να απολαύσουν τον κόπο και την χαρά του να μεγαλώνουν ένα υπέροχο μωρό, ή παιδί, η άφιξη του οποίου είναι η ευτυχής κατάληξη τόσων προσπαθειών και τόσης προσμονής. Πιθανόν στη φάση αυτή να μη θέλουν να σκεφτούν τι σημαίνει υιοθεσία γι' αυτούς ως γονείς, ή να ασχοληθούν με πιθανές μελλοντικές ερωτήσεις του παιδιού, ή με την αποκάλυψη της ιστορίας του. Και ως ένα σημείο, είναι απόλυτα φυσικό αυτό, η ανάγκη δηλαδή να ξεκουραστούν και να απολαύσουν την κανονικότητα της οικογένειας τους χωρίς έγνοιες και προβληματισμούς. Σε κάθε περίπτωση ωστόσο, έχουν μια αντίληψη για την υιοθεσία η οποία είτε θα τους εμπλουτίσει και θα τους βοηθήσει είτε θα τους μπερδέψει και θα τους δημιουργήσει αναστολές και φόβους.

Ο πολιτισμός μας, όπως και οι περισσότεροι πολιτισμοί, θεωρεί ότι τα γονίδια «μας» είναι καλύτερα από των «άλλων», που μπορεί να είναι άλλες τάξεις, φυλές, θρησκείες, έθνη και πολιτισμοί. Συχνά λοιπόν υπενθυμίζεται στους θετούς γονείς, άμεσα, έμμεσα ότι αυτός ο τρόπος δημιουργίας οικογένειας είναι κάπως εύθραυστος, μη κανονικός, ενέχει κινδύνους. Φίλοι με καλές προθέσεις μπορεί να εντοπίζουν ανύπαρκτες ομοιότητες γονιών – παιδιών (σαν η ομοιότητα να είναι πηγή εφησυχασμού) ή να σχολιάζουν αθώα τις διαφορές.

Ένα ζήτημα λοιπόν το οποίο προκύπτει είναι ότι κουβαλώντας αυτό το πολιτισμικό φορτίο οι γονείς είναι συχνά μπερδεμένοι. Πιθανόν να σκέφτονται ότι αυτός ακριβώς ο δεσμός με τα παιδιά είναι εύθραυστος και μη κανονικός και ο κίνδυνος που υπάρχει εδώ είναι να μεταφερθεί και στα παιδιά το συναίσθημα αυτό. Το γεγονός ότι το παιδί έχει μια ιστορία πριν έρθει στη νέα του οικογένεια, δεν σημαίνει ότι κάτι δεν είναι σωστό. Κάθε άλλο, οι θετοί γονείς μπορούν να αξιοποιήσουν αυτό το γεγονός και να συνειδητοποιήσουν νωρίτερα αυτό που και οι βιολογικοί γονείς πρέπει τελικά να αντιληφθούν, ότι δηλαδή τα παιδιά μας είναι εντέλει ξεχωριστά πρόσωπα με τη δικά τους ιδιαίτερα και μοναδικά χαρακτηριστικά τα οποία χρήζουν σεβασμού και αποδοχής.

Σε κάθε περίπτωση το ζητούμενο είναι η δημιουργία συναισθηματικού δεσμού με το παιδί και για κάποιους βιολογικούς γονείς, όπως και θετούς γονείς, όπως αναφέρθηκε και νωρίτερα, απαιτείται χρόνος για την επίτευξη του, ενώ άλλοι θετοί και βιολογικοί γονείς περιγράφουν ότι η δημιουργία δεσμού γίνεται αμέσως.

Η δημιουργία υγιούς δεσμού απαιτεί να μπορούν οι γονείς να νιώσουν αισθήματα θυμού για την ανημπόρια, την εξάρτηση και τις διαρκείς ανάγκες του παιδιού, για τις απαιτήσεις και την αγνωμοσύνη

του παιδιού και τις σαρωτικές αλλαγές που επέφερε στη ζωή τους ο ερχομός του. Και αυτή ακριβώς είναι μια συνθήκη κοινή τόσο για τους θετούς όσο και για τους φυσικούς γονείς. Είναι απόλυτα φυσιολογικά τα αμφιθυμικά συναισθήματα για το ότι έγιναν γονείς και είναι σημαντικό να τα αναγνωρίζουν και να τα αποδέχονται χωρίς να αμφισβητούν την καταλληλότητα τους.

Σημαντική είναι η διατήρηση θετικής στάσης των γονέων απέναντι στην υιοθεσία. Αν οι γονείς μιλήσουν νωρίς για την υιοθεσία και μοιραστούν τους φόβους, τις χαρές και τις ανησυχίες του μικρού παιδιού, αυτό θέτει γερά συναισθηματικά θεμέλια στη βάση των οποίων μπορούν να αντιμετωπιστούν τα συναισθήματα που βιώνουν και οι δύο πλευρές (Watkins, M. & Fisher, S., 2007). Διεξοδικά ωστόσο, το θέμα αυτό θα αναλυθεί σε επόμενη θεματική ενότητα.

Ανατροφή των παιδιών

Συχνά η άποψη ότι τα παιδιά και οι νέοι χρειάζονται κάποιον να τους καθοδηγεί πηγάζει από μια ανάγκη των ενηλίκων. Με τον τρόπο αυτό δεν βοηθάμε καθόλου τη συναισθηματική τους ανάπτυξη. Αντίθετα, ενθαρρύνουμε την παθητικότητα τους, γιατί δεν τους προσφέρουμε το κίνητρο να παλέψουν με τις αναπόφευκτες ματαιώσεις της ζωής και να μπορέσουν στη συνέχεια να στηριχθούν στις δυνάμεις τους. Καίριας σημασίας είναι η ενίσχυση των δεξιοτήτων όπως η αυτοεκτίμηση και η υπευθυνότητα, η καλλιέργεια δεξιοτήτων επικοινωνίας, η ενίσχυση των ικανοτήτων επίλυσης προβλημάτων, η ενίσχυση της διαδικασίας θέσπισης και επίτευξης στόχων, η δημιουργία προϋποθέσεων διαλόγου και η θέσπιση κανόνων για την εξασφάλιση ενός ασφαλούς πλαισίου, αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες που συμβάλουν στην προσαρμογή σε ένα περιβάλλον με απαιτήσεις και προκλήσεις.

Βασικό στοιχείο της ανατροφής των παιδιών είναι η διάθεση χρόνου από την πλευρά των γονέων και η δημιουργία θετικής σχέσης. Για να ανθίσει το δυναμικό ενός παιδιού, οι γονείς θα πρέπει να του προσφέρουν ένα περιβάλλον μέσα στο οποίο να μπορεί να μεγαλώσει ικανοποιητικά, σε κλίμα ασφάλειας, αγάπης και παραδοχής. Ακόμη, το παιδί έχει ανάγκη να μπορεί να παίζει και να έχει αρκετή ελευθερία να μπορεί να εξερευνά και να μαθαίνει. Χρειάζεται οι γονείς να εξασφαλίσουν την κοινωνικοποίηση του, τη μόρφωση του και να φροντίζουν για την συναισθηματική και σωματική του υγεία.

Στη συνέχεια επισημαίνονται οι βασικές διαστάσεις της οικογένειας, όπως και οι βασικές προϋποθέσεις για δημιουργία θετικών σχέσεων.

Οι σημαντικές διαστάσεις της οικογένειας:

Συναισθηματικό κλίμα: Αναφέρεται στη συναισθηματική ζωή της οικογένειας, το είδος και την ποιότητα των σχέσεων των μελών της, τις πηγές άντλησης χαράς και θετικής ενέργειας.

Επικοινωνία: Λεκτική και μη λεκτική επικοινωνία μεταξύ των μελών. Ανοιχτά κανάλια επικοινωνίας, δυνατότητα συζήτησης και ουσιαστικής ακρόασης του ενός από τον άλλο.

Συμμαχίες: Αφορά στις επιμέρους σχέσεις των μελών της οικογένειας και τους διαχωρισμούς ρόλων τη δημιουργία αποδιοπομπαίων τράγων. Χρειάζεται προσοχή καθώς υπάρχουν κίνδυνοι απομόνωσης μελών της οικογένειας.

Σταθερότητα: Αναφέρεται στην ικανότητα της οικογένειας να ανταποκρίνεται στις μεταβαλλόμενες απαιτήσεις και συνθήκες διατηρώντας τη σταθερότητα και τη συνοχή της.

Οικογενειακή επάρκεια: Αναφέρεται στην διαχείριση και επίλυση συγκρούσεων, τη διαδικασία λήψης αποφάσεων, την αντιμετώπιση προβλημάτων και τη θετική διαχείριση της συμπεριφοράς των παιδιών.

Σχέσεις με το περιβάλλον: Πρόκειται για την ικανότητα της οικογένειας να δημιουργεί δεσμούς με τον έξω κόσμο. Εδώ συμπεριλαμβάνεται και η ικανότητα της οικογένειας να χρησιμοποιεί τη συμπαράσταση των ειδικών και άλλες πηγές βοήθειας που προσφέρει η κοινότητα (Τσιάντης – Μανωλόπουλος, 1987).

Προϋποθέσεις για τη δημιουργία θετικών σχέσεων

Αμοιβαίος σεβασμός: Μία καλή αρχή είναι η απόδοση σεβασμού στα ίδια τα παιδιά. Ο περιορισμός των αρνητικών παρατηρήσεων, η προσεκτική ακρόαση των αναγκών και των επιθυμιών τους, η αιτιολογημένη άρνηση αναφορικά με τυχόν απαιτήσεις. Η ευγενική συμπεριφορά και η τήρηση κανόνων εκατέρωθεν. Η συνέπεια και η σταθερότητα σε όλα όσα έχουν από κοινού συμφωνηθεί.

Χρόνος για διασκέδαση: Είναι σημαντικό να υπάρχει κοινός χρόνος για διασκέδαση μεταξύ των μελών της οικογένειας. Ο από κοινού προγραμματισμός δραστηριοτήτων εντός ή εκτός σπιτιού που δίνουν χαρά σε όλους και δημιουργούν κλίμα οικειότητας, χαράς και ικανοποίησης.

Ενθάρρυνση: Η αναγνώριση των δυνατών σημείων του παιδιού, η έμφαση στις ικανότητες του, η αποφυγή εστίασης στα λάθη του και τις αδυναμίες του, η πίστη σε εκείνο και στις δυνατότητες του, θα το ενθαρρύνουν να πιστέψει στον εαυτό του και θα δώσει σημαντική ώθηση στην ανάπτυξη των προσωπικών και κοινωνικών του δεξιοτήτων.

Έκφραση συναισθημάτων αγάπης: Η δημιουργία κλίματος ασφάλειας προϋποθέτει την διαρκή και άνευ όρων έκφραση αγάπης και καθολικής αποδοχής του παιδιού. Είναι πάντα καλό παιδί, ακόμη κι αν κάποιες φορές η συμπεριφορά του είναι δύσκολη και η ύπαρξη και έκφραση της αγάπης των γονέων χρειάζεται να είναι αδιάλειπτη, χωρίς όρους (αποφεύγουμε εκφράσεις όπως: θα σε αγαπάω μόνο αν είσαι καλό παιδί, ή αν κάνεις αυτό που σου λέω). Η έκφραση αγάπης χρειάζεται να είναι καθημερινή, λεκτική και μη λεκτική δηλαδή με λέξεις αλλά και χάρδια, αγκαλιές και φιλιά. Ακόμη και αν το ίδιο σε μια εκδήλωση δυσαρέσκειας δηλώνει πως δεν αγαπάει τον μπαμπά ή τη μαμά του, είναι σημαντική η επιβεβαίωση ότι οι ίδιοι το αγαπούν και θα το αγαπούν για πάντα ό,τι και αν γίνει. Καίριος, για την αποτελεσματική ανατροφή του παιδιού είναι ο συνδυασμός αγάπης και ορίων (Τσιάντης – Μανωλόπουλος, 1987).

Η σημασία των κανόνων και των ορίων για την ανατροφή του παιδιού

Τα όρια βοηθούν στην εξασφάλιση της σωματικής και ψυχικής ασφάλειας των παιδιών καθώς τα βοηθούν να κατανοήσουν τους κανόνες και τις προσδοκίες των άλλων. Η οικογένεια συνεργάζεται καλύτερα ενώ τα παιδιά γίνονται πιο υπεύθυνα και σέβονται τον εαυτό τους και τους άλλους. Το παιδί γνωρίζει τις πραγματικές δυνατότητές του και δε χάνεται στο χάος της επιθυμίας του. Πολλές μελέτες αναφέρουν ότι όταν οι γονείς θέτουν **σταθερά όρια**, τα παιδιά μεγαλώνουν έχοντας μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση, σε αντίθεση με τα παιδιά στα οποία επιτρέπεται να συμπεριφέρονται όπως τους αρέσει. Τα παιδιά με καλή προσαρμογή έχουν τρυφερούς, περιποιοπτικούς και υποστηρικτικούς γονείς, οι οποίοι ασκούν έλεγχο με λογικό τρόπο και έχουν υψηλές προσδοκίες. Ο σταθερός έλεγχος που δεν περιορίζει τις ευκαιρίες για πειραματισμό και επιτρέπει την αυθόρμητη έκφραση σχετίζεται με την ανεξαρτησία του παιδιού.

Χωρίς όρια το παιδί βιώνει ένα εσωτερικό χάος που δεν του επιτρέπει να δομήσει το αίσθημα της ασφάλειας και της εμπιστοσύνης. Βιώνει ανασφάλεια και ανησυχία και επιδίδεται σε πράξεις προκαλώντας αυτή ακριβώς την επιβολή ορίων και κανόνων, σε μια ασυνείδητη προσπάθεια να νιώσει ασφαλές και σίγουρο. Τα παιδιά που δεν έχουν σταθερά όρια στο σπίτι δυσκολεύονται να προσαρμοστούν σε περιβάλλοντα όπου υπάρχουν κανόνες όπως είναι η σχολική τάξη, ενώ εμφανίζουν και δυσκολίες ένταξης στην ομάδα.

Θέσπιση ορίων

- Οι γονείς πρέπει να είναι αποφασισμένοι να βάλουν όρια απαλλαγμένοι από ενοχές.
- Να γνωρίζουν ότι το παιδί θα ασκήσει πίεση.
- Να ξέρουν ότι το παιδί θα δοκιμάσει τα όρια και τις αντοχές τους.
- Να είναι ευέλικτοι αναφορικά με την τήρηση των κανόνων, να αναγνωρίζουν την προσπάθεια του παιδιού να τηρήσει τους κανόνες χωρίς να μπαίνουν σε παιχνίδια υπεροχής.
- Να ακολουθούν και οι δύο γονείς τους ίδιους κανόνες.
- Να βάζουν όρια ανάλογα με την ηλικία και την προσωπικότητα του παιδιού.
- Να μην υπάρχει μεγάλη χρονική απόσταση μεταξύ ανεπιθύμητης συμπεριφοράς και συνέπειας.
- Να επιδεικνύουν αποφασιστικότητα και σιγουριά (τρόπος ομιλίας, τόνος της φωνής, στάση του σώματος) αλλά ταυτόχρονα να προσπαθούν να είναι ήρεμοι και τρυφεροί.
- Η κριτική επικεντρώνεται στην πράξη και όχι στο παιδί ως άτομο.
- Τα πολύ αυστηρά όρια κάνουν το παιδί παθητικό, μειώνουν τον αυτοσεβασμό του και περιορίζουν την ανάπτυξη υπευθυνότητας.

- Να συνειδητοποιούν ότι οι ίδιοι αποτελούν πρότυπα συμπεριφοράς για μίμηση.
- Η θετική ενίσχυση είναι κλειδί στην τήρηση κανόνων.

(Σιδέρης, 2009· Παπαχριστόπουλος & Σαμαρτζή, 2010)

Σημαντικό να θυμούνται οι γονείς ότι στη διαμόρφωση της συμπεριφοράς των παιδιών και των εφήβων, παίζουν εξαιρετικά σημαντικό ρόλο τρεις παράγοντες (Erikson, 1968):

1. Η σχέση με τους γονείς και η ικανότητα αλλαγής από άτομα εξαρτημένα από τους γονείς σε περισσότερο αυτόνομα πρακτικά και συναισθηματικά.
2. Η σχέση με τους συνομηλίκους και η ικανότητα να επιλέγουν φίλους των οποίων οι απαιτήσεις και οι προσωπικές προσδοκίες να είναι τέτοιες ώστε να ενδυναμώνουν και να ενισχύουν την πορεία τους προς την ενηλικίωση.
3. Η εικόνα που έχουν για τον εαυτό τους και τις ικανότητες τους.

6. Μέθοδοι και εργαλεία εκπαίδευσης για την κατανόηση της ύλης

Προτεινόμενη Δραστηριότητα 1

Περιστατικό για μελέτη και προβληματισμό αναφορικά με την προβολή επιθυμιών του πατέρα

Πατέρας (κάθεται στο σαλόνι και διαβάζει την εφημερίδα του).

Γιος 12 ετών (μόλις έχει επιστρέψει από το κολυμβητήριο).

Πατέρας: *Τι έγινε, Γιάννη, πώς πήγε σήμερα η κολύμβηση;*

Γιος: *Μπαμπά, δεν θέλω να ξαναπάω.*

Πατέρας: *Γατί; Δεν είπαμε ότι θα γίνουμε πρωταθλητές στην κολύμβηση;*

Γιος: *Τα άλλα παιδιά με κοροϊδεύουν. Λένε ότι είμαι χοντρός και δεν κολυμπάω γρήγορα.*

Πατέρας: *Ποιος τα λέει αυτά; Αύριο θα έρθω μαζί σου και θα μου δείξεις ποια είναι αυτά τα παιδιά.*

Γιος: *Όχι, μπαμπά, δεν θέλω...*

Πατέρας: *Αύριο θα πάμε μαζί, τελείωσε!*

Αναλογιστείτε:

Τι σκέφτηκε ο πατέρας;

Πώς ένιωσε ο πατέρας;

Τι σκέφτηκε ο γιος;

Πώς ένιωσε ο γιος;

Ποια νομίζετε ότι είναι τα μηνύματα που πήρε ο Γιάννης:

σε σχέση με τον εαυτό του,

σε σχέση με τον πατέρα του,

σε σχέση με το περιβάλλον γενικότερα;

Στο περιστατικό που προηγήθηκε, ο πατέρας του Γιάννη φαίνεται να μπλοκάρει την επικοινωνία με τα παιδιά του.

Τα μηνύματα που λαμβάνει ο Γιάννης είναι ότι ο πατέρας του δεν τον «ακούει», δεν «μπαίνει» στη θέση του. Στην περίπτωση αυτή ο πατέρας «καταλαμβάνει» το χώρο του γιού του, προβάλλει μια δική του επιθυμία και προσδοκία για πρωταθλητισμό του γιου του στην κολύμβηση. Ενώ με τον τρόπο που προτείνει να διαχειριστεί τα παιδιά που κοροϊδεύουν τον Γιάννη, δεν προάγεται η αυτονομία και η εξέλιξη του παιδιού, αλλά η εξάρτηση και η χαμηλή αυτοεκτίμηση.

Αυτοαξιολόγηση των συμμετεχόντων

Ποιο ήταν το πιο σημαντικό από όλα όσα μελέτησα και για ποιους λόγους;

Σε ποια σημεία χρειάζομαι περισσότερη εμβάθυνση;

Ποιες είναι οι ανησυχίες που μου δημιουργήθηκαν διαβάζοντας την ενότητα;

Ποια θεωρώ ότι είναι τα δυνατά μου σημεία αναφορικά με την ανατροφή του παιδιού;

Σύνοψη

Στη παρούσα θεματική ενότητα παρουσιάστηκαν ζητήματα που συνδέονται με την υιοθεσία και στόχο είχαν να συμβάλουν στη διερεύνηση των απόψεων, των στάσεων και των συναισθημάτων των θετών γονέων, παράλληλα με την απόκτηση βασικών γνώσεων για θέματα ανατροφής των παιδιών. Αναλύθηκαν οι στάσεις και οι παραδοχές αναφορικά με την υιοθεσία, οι προϋποθέσεις για τη δημιουργία θετικών σχέσεων αλλά και η σημασία των ορίων για την ανατροφή των παιδιών. Επίσης προτάθηκαν δραστηριότητες που συνεισφέρουν στην καλύτερη κατανόηση του ζητήματος.

Προτεινόμενη βιβλιογραφία και παραπομπές στο διαδίκτυο για περαιτέρω εμβάθυνση

Γκοτζαμάνης, Κ. (2014). *Μεγαλώνοντας με το παιδί μου*. Εκδόσεις Πατάκης.

Παπαχριστόπουλος, Ν. & Σαμαρτζή, Κ. (2010). *Νέες μορφές γονεικότητας*. Εκδόσεις Ορρογυνα.

Σιδέρης, Ν. (2009). *Τα παιδιά δεν θέλουν ψυχολόγο, γονείς θέλουν*. Εκδόσεις Μεταίχμιο.

Stern, D. N & Bruschweiler – Stern, N. (2018). *Μια μητέρα γεννιέται. Πώς η εμπειρία της μητρότητας σε αλλάζει για πάντα*. Εκδόσεις Άγρα.

Τσιάντης, Γ. & Μανωλόπουλος, Σ. (1987). *Σύγχρονα Θέματα Παιδοψυχιατρικής*. Εκδόσεις Καστανιώτης.

Watkins, M. & Fisher, S. (2007). *Μιλώντας με μικρά παιδιά για την υιοθεσία τους*. Εκδόσεις Gema.

Erikson, E. (1968). *Identity: Youth and Crisis*. Norton.

<http://www.ich-mhsw.gr>

<https://www.ich.gr/en/>

<https://www.synigoros.gr/?i=childrens-rights.el>